

Ілюзія безпеки чи порятунок? Чи потрібна українцям короткоствольна зброя

12:00 25.04.2026 Сб

14 хв

Чому в Україні досі немає закону про зброю та яким він має бути?

ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Українці та влада знову заговорили про право на зброю у цивільних (фото: Getty Images)

Стрільнина у Києві, яка забрала життя сімох людей, знову актуалізувала питання про право цивільних на володіння короткоствольною зброєю. Перш за все – для самозахисту.

РБК-Україна спробувало розібратися у плюсах, мінусах та "підводних каменях" цього питання. Що з цього вийшло – читайте у нашому в матеріалі нижче.

> **Читайте також:** [Зеленський про зброю для цивільних: треба ставити крапку в цьому питанні](#)

Головне:

- **Позиція влади:** голова МВС підтримує право на збройний самозахист, президент хоче, щоб парламент урегулював це питання, а керівник ОП вважає зброю на руках у цивільних ілюзією безпеки.
- **Аргументи "За":** прихильники зброї апелюють до Конституції та вважають пістолет найкращим інструментом для збройного самозахисту.
- **Аргументи "Проти":** скептики наголошують на низькій ефективності цивільних зі зброєю проти озброєних злочинців.
- **Тіньовий арсенал:** на руках в українців може бути до 5 мільйонів одиниць незадекларованої зброї, за чотири роки поліція вилучила 20 тисяч одиниць.
- **Правовий вакуум:** обіг зброї досі регулюється відомчим наказом МВС 1998 року, а запропонований нардепами законопроект потребує серйозного доопрацювання.

Стрільнина в Голосіївському районі Києва та резонансні кадри втечі патрульних стали новим каталізатором дискусії про право цивільних на збройний самозахист.

Суспільний резонанс стимулював реакцію представників влади. Зокрема, міністр внутрішніх справ Ігор Клименко публічно підтримав ідею надання громадянам права на короткоствольну зброю.

"Вважаю, що люди мають отримати право на збройний самозахист. Особливо після досвіду, коли на початку повномасштабного вторгнення цивільні люди отримували зброю для національного спротиву", – заявив він.

До обговорення долучився і президент Володимир Зеленський. Він наголосив на необхідності остаточного врегулювання цього питання, попри його складність та високий рівень відповідальності.

"Тому я очікую від урядовців, передусім від Міністерства внутрішніх справ, спільної роботи разом з парламентарями, з їх колегами по відповідному комітету і показати цю концепцію. Я готовий до спільної роботи над цим питанням", – сказав президент.

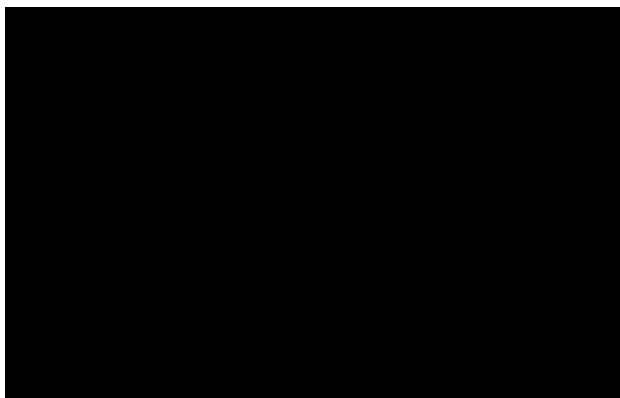
Натомість керівник Офісу президента Кирило Буданов виступив категорично проти масового володіння зброєю. Він переконаний, що вона створює лише ілюзію безпеки, тоді як ризик масштабування таких трагедій, як у Києві, суттєво зростає.

Конституційне право чи ілюзія безпеки?

Головний аргумент прихильників зброї лежить у юридичній та практичній площині захисту життя.

Стаття 27 Конституції України гарантує право на захист життя, наголосує голова Української асоціації власників зброї Георгій Учайкін. За його словами, держава в особі Нацполіції провалила функцію захисту громадян, тому люди повинні мати законний інструмент для відсічі зловмиснику.

"Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Це було протиправне посягання? Абсолютно. Значить люди згідно з Конституцією мали право захищати своє життя. А чим вони могли захищати своє життя?", – сказав він в розмові з РБК-Україна.

Питання права цивільних на зброю знову на порядку денному (фото: Getty Images)

З цим концептуально погоджується Олександр Федієнко, нардеп та член парламентського комітету з нацбезпеки. Будь-яку стрілецьку зброю (включно з довгоствольною) і так можна придбати без особливих проблем, проте саме пістолет є оптимальним для самозахисту, зазначив він. Зокрема, в умовах квартири, де карабін несе ризик рикошету та надмірної пробивної сили, що загрожує сусідам.

Читайте також: [Буданов висловився проти "масової легалізації" зброї для цивільних](#)

Проте військовий експерт Павло Нарожний не погоджується з тезою про ефективність збройного самозахисту цивільних. За його словами, міф про "гарного хлопця зі зброєю", який зупиняє злочинця, не працює в реальності.

За його словами, статистика ФБР свідчить, що у США реєструється лише близько 14 випадків на рік, коли громадяни успішно зупиняли нападника під час масової стрілянини (що є рівнем статистичної похибки – близько 3%). Нападники зазвичай або йдуть на смерть і не бояться збройного опору, або є підготовленими тактично (використовують автоматичну зброю та укриття), проти чого цивільний з пістолетом безсилий.

"Масовий стрілець в більшості випадків він іде на смерть. Ну тобто він розуміє, чим це для нього закінчиться. Він не має там історії, що "я когось постріляю, а потім втечу там в Таїланд". Ну так воно не працює, вони в більшості випадків гинуть, і вони це розуміють", – зазначив Нарожний в коментарі РБК-Україна.

Ще один аспект, на якому акцентує народний депутат Федієнко – це готовність цивільних до застосування летальної зброї. Він зауважив, що **далеко не кожен громадянин здатен вистрілити на ураження заради самозахисту**. Головними запобіжниками тут виступають як природний психологічний бар'єр, так і усвідомлення подальших юридичних наслідків.

Хоча стаття 36 Кримінального кодексу формально гарантує право на необхідну оборону (зокрема й зі зброєю), на практиці ж є купа "підводних каменів". Як пояснив у коментарі РБК-Україна військовий юрист компанії "Приходько та партнери" Михайло Лобунько:

- межа між необхідною обороною і перевищенням її меж є вкрай розмитою і встановлюється судом ретроспективно;
- особа, яка застосувала зброю, у будь-якому разі буде фігурантом кримінального провадження до з'ясування всіх обставин;
- відсутність чіткого законодавства про цивільну зброю залишає значний простір для суб'єктивного тлумачення з боку слідства та суду.

Культура поводження зі зброєю

Усі експерти погоджуються, що зброя вимагає колосальної відповідальності, проте бачать шляхи її досягнення кардинально по-різному. Федієнко та Учайкін вважають, що Україні потрібно не лише дозволити продаж пістолетів, а **розбудувати потужну систему підготовки**.

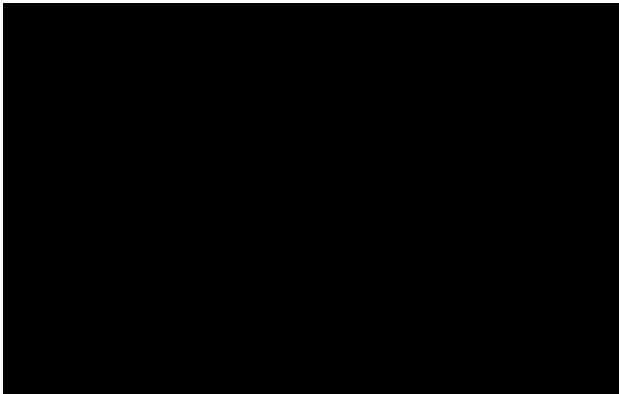
Ця система повинна передбачати:

- створення навчальних центрів та стрілецьких майданчиків, які нестимуть ліцензійну відповідальність за підготовку;
- багатотижневі курси поводження зі зброєю замість формального отримання довідок;
- обов'язкове проходження серйозного психологічного тестування.

Крім того, Учайкін переконаний, що державу необхідно **максимально усунути від процедури підготовки громадян**. Натомість функцію навчання власників зброї слід делегувати приватному сектору, який працюватиме за чітко регламентованими стандартами.

"Цим всім має займатися бізнес, повинен отримувати ліцензії не в МВС, а згідно з законом про господарські види діяльності, де

будуть чітко зазначені всі норми. В такому випадку кожен бізнесмен, який буде інвестувати сотні тисяч доларів, а можливо і мільйони, в створення стрілецьких комплексів, тирів і навчальних закладів, буде чітко розуміти, як він відповідає за якість навчання", – пояснив Учайкін.

В Україні потрібно розбудувати систему підготовки для власників зброї (фото: Getty Images)

Однак Нарожний ставиться до ідеї цивільної підготовки вкрай скептично. Він апелює до психології людини, яка опиняється у небезпеці.

"Всі вважають, що це буде як у фільмах: іде злочинець... я дістав пістолет і давай по ньому бах-бах-бах. В реальності... коли якась стресова ситуація, коли ти бачиш серйозно поранену людину... багато хто може розгубитися", – наголосив Нарожний.

Читайте також: [Підпалив квартиру та пішов зі зброєю в супермаркет: всі подробиці стрілянини в Києві](#)

Нарожний переконаний, що похід у тир і розстріл сотні мішеней не готує людину до реального бою. Єдиним дієвим фільтром адекватності він вважає кількарічну службу в армії. Він пропонує зробити єдиним легальним короткостволом нагородну зброю, яку держава видавала б військовослужбовцям після завершення контракту за умови ідеальної характеристики.

"Людина відслужила в армії, показала себе з гарної точки зору, брала участь в бойових діях, отримала гарну характеристику, і от скажемо за дворічний контракт в армії їй держава видає цей ствол. Оце єдиний сценарій, який я розглядаю, тобто таким чином ми зможемо відсіяти хоча б відсотків 90 неадекватів", – сказав Нарожний.

Водночас Нарожний визнає очевидні прогалини в системі нагородної зброї. Практика свідчить про непоодинокі випадки, коли пістолети та навіть кулемети опинялися в руках "аби-кого", тому ця сфера також потребує чіткого законодавчого впорядкування.

"Але якщо ідеалізувати цю ситуацію, я вважаю, що цей механізм був би правильний", – додав він.

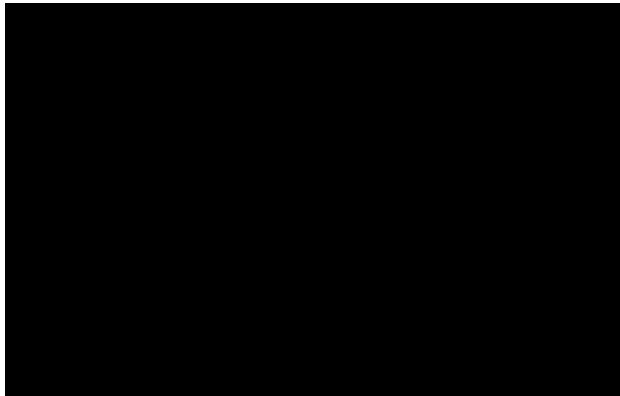
Проблема "чорного ринку" та доступ злочинців до зброї

У 2024 році масштаби поширення незадекларованої зброї – насамперед знайденої та трофейної – оцінювали від 2 до 5 мільйонів одиниць. Такі цифри у серпні 2024 року наводив заступник міністра внутрішніх справ Богдан Драп'ятий.

Така статистика є цілком закономірною. В умовах перших днів повномасштабного вторгнення, коли виникла критична потреба у відсічі агресору, держава масово озброювала громадян без суворого обліку – фактично під "чесне слово".

Аби вивести цей арсенал із тіні, у листопаді того ж року

запрацював закон, який надав громадянам можливість легалізувати зброю та уникнути покарання за незаконне поводження з нею.

На руках в українців можуть бути мільйони незареєстрованої зброї (фото: УНІАН)

На сьогодні складно порахувати реальну кількість незадекларованої зброї на руках в українців. Але з початку повномасштабного вторгнення правоохоронці вилучили майже 20 тисяч одиниць різної зброї.

"Близько 6,4 тисячі автоматів, 4,5 тисячі нарізної зброї, 3,4 тисячі переробленої, 2,4 тисячі іншої вогнепальної. Також 2,8 тисячі гранатометів, 63 тисячі гранат, 5,7 млн набоїв, 6,4 тисячі кг вибухових речовин, 5,8 тисячі кг пороху. Ну тобто, як ви бачите, доволі багато", – [розповідав в інтерв'ю РБК-Україна](#) голова Нацполу Іван Вигівський.

На думку Учайкіна, створення прозорих правил дозволить викупити у населення небезпечну зброю (автомати, кулемети, гранатомети, гранати), а іншу – легалізувати, відстріляти в гільзотеку та закріпити за власниками. Це зробить їх відповідальними за кожен постріл.

Читайте також: [Голова Нацполіції озвучив кількість зброї на руках українців](#)

Федієнко ж наводить приклад Молдови та окремих штатів США, де висока концентрація зброї знизилася рівень вуличної агресії, оскільки нападник розуміє ризик отримати кулю у відповідь.

Нарожний парирує це тим, що у густонаселених містах збільшення кількості зброї завжди пропорційне зростанню злочинності. Крім того, він вказує на два критичні канали потрапляння зброї до криміналітету: **побутова корупція та крадіжки**.

Натомість Учайкін категорично відкидає аргумент про неминуче зростання рівня насильства та масові перестрілки. На його думку, ключовою проблемою є не те, від кого саме виходить загроза, а наявність у громадянина адекватного інструменту для захисту свого життя в критичний момент.

"Я не знаю, хто завтра з'їде з глузду. А чим мені захищатися від нього? Річ не у тому, хто у вас стріляє, річ у тому, як ви можете захиститися. Погану людину зі зброєю може зупинити лише гарна людина зі зброєю. Інших варіантів не існує", – наголосив Учайкін.

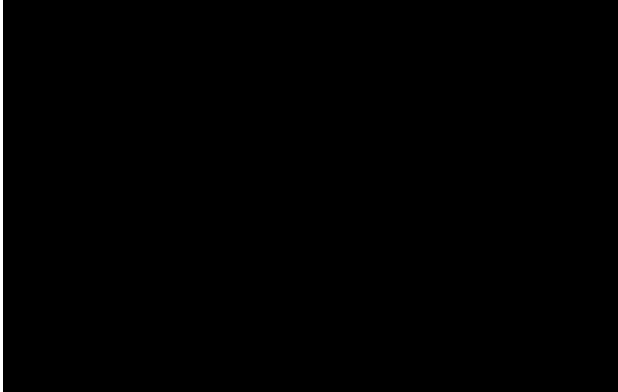
Які сьогодні правила щодо зброї та чому потрібен закон

В Україні досі відсутній закон про цивільну зброю. Її обіг регулюється розрізненим масивом нормативних актів: законом про ліцензування господарської діяльності, урядовими постановами, відомчими наказами МВС, а також Кримінальним та Адміністративним кодексами.

Як пояснив у коментарі РБК-Україна військовий юрист компанії "Приходько та партнери", базовим підзаконним актом у цій сфері залишається відомча інструкція МВС (наказ № 622), ухвалена ще у 1998 році.

"Така фрагментарність створює правову невизначеність і є джерелом практичних проблем як для власників зброї, так і для правозастосовчих органів", – наголосив він.

Сьогодні дозвіл на придбання та зберігання вогнепальної зброї видає Національна поліція. Сама ж дозвільна процедура передбачає поетапність. Стартовий етап – мисливська гладкоствольна зброя, доступна 21-річним громадянам після вступу до мисливського товариства.

Українці можуть носити з собою лише травматичну зброю (фото: Getty Images)

Право на володіння серйознішим арсеналом – нарізною зброєю – потрібно "заслужити" п'ятирічним бездоганим стажем користування гладкоствольною. Специфічний механізм діє для спортивної зброї, легалізація якої відбувається за посередництва акредитованих стрілецьких федерацій.

Водночас система має чіткі "червоні лінії": кримінальне минуле, розлади психіки чи будь-які форми залежностей автоматично блокують доступ до зброї. Що ж стосується чинних військовослужбовців та мобілізованих, їхній статус регулюється спеціальними нормами поза загальноцивільними правилами, пояснив юрист.

При цьому сам факт володіння ліцензією не дає права на вільне носіння зброї вулицями. Дозвільна система чітко розмежовує ці поняття: громадянин може зберігати зброю вдома, а переміщувати її дозволено виключно до тиру чи місця полювання – обов'язково розрядженою та в закритому кейсі.

"Вільне носіння у повсякденному житті чинним законодавством не передбачено. В умовах воєнного стану окремі категорії осіб мають додаткові права, однак вони регулюються спеціальними нормами та потребують уважного аналізу в кожному конкретному випадку", – додав юрист.

За порушення правил зберігання або транспортування власник ризикує отримати штраф чи взагалі втратити ліцензію на зброю. Однак саме розширення цих прав є одною з ключових вимог прихильників права на короткоствольну зброю. У державах, де такий дозвіл передбачений законом, діє правило так званого прихованого носіння.

Читайте також: [Як отримати дозвіл на зброю в Україні та кому можуть відмовити: пояснення юриста](#)

Показовим індикатором суспільних настроїв є опитування, проведене у 2022 році через "Дію". Згідно з його результатами, 59% респондентів підтримали легалізацію пістолетів із правом вільного носіння у громадських місцях. Ще 19% опитаних

висловилися за компромісний варіант – володіння зброєю з дозволом на її транспортування виключно до тирів або на стрільбища.

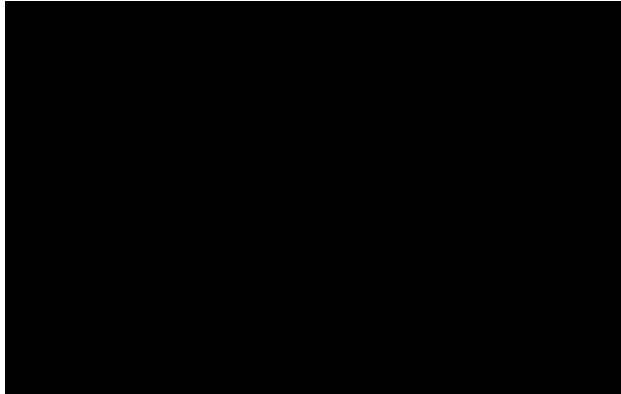
За словами Учайкіна, існування повноцінного закону про зброю – це не лише суспільний запит, а пряма вимога пункту 7 статті 92 Конституції України, що регламентує правовий режим власності.

"Що таке правовий режим власності? Це означає, що набуття людиною у власність будь-якої речі має регулюватися законом. Зброю нам не дарують в магазинах, а ми її купуємо, тож вона має статус власності. На вимогу статті 92 Конституції в Україні має бути закон про зброю, а не внутрішня відомча інструкція МВС, якою вони послуговуються, з 1998-го", – наголосив він.

Буквально за день до великої війни, 23 лютого 2022 року, парламент ухвалив **законопроект № 5708** "Про право на цивільну вогнепальну зброю". Проте до другого читання він обріс такою кількістю обмежень, що придбати пістолет для захисту стане справжнім квестом.

Щоб купити бойовий пістолет, громадянину має бути щонайменше 30 років і за плечима він повинен мати 5 років офіційного стажу володіння іншою зброєю (наприклад, мисливською чи "травматом"). Але головне – це запрацює лише через п'ять років після скасування воєнного стану.

Довгоствольна зброя – з 25 років. Рушницю чи гвинтівку можна буде придбати раніше, за умови проходження спеціальних курсів. Проте держава залишає за собою суворий контроль: поліція зможе навідуватися до вас додому щонайменше раз на три роки, щоб перевірити умови зберігання. Знайдуть порушення – дадуть припис і місяць на виправлення. Проігноруєте – залишитесь без ліцензії.

У Раді вже є проект закону про зброю, але він потребує доопрацювання (фото: Getty Images)

Носіння зброї на вулиці – під заборонаю. Навіть якщо ви пройдете всі перевірки, закон не дозволить вам вільно носити бойовий пістолет у кобурі містом. Його місце – вдома у сейфі або в тирі. Це ж стосується мисливської зброї – її можна доставати лише на полюванні. Спортивну – тільки на стрільбищах.

Єдиний виняток для вулиці – "травмат". Травматичну зброю нардепи пропонували дозволити купувати з 25 років і носити з собою майже скрізь для самозахисту, за винятком спеціально визначених "зон, вільних від зброї".

Схоже, саме цей документ ляже в основу фінальної версії закону, про яку після стрілянини в Києві говорив голова МВС. За його словами, вже найближчим часом стартують експертні консультації. Готувати остаточну редакцію проекту планують за широкої участі парламентарів, ветеранів, представників громадськості та медіа.

Читайте також: [Клименко зробив нову заяву щодо короткоствола для цивільних](#)

Учайкін називає таку концепцію відірваною від реальності. На його думку, депутатам варто просто анулювати цей документ і не намагатися його "реанімувати". Натомість – сісти за стіл разом із власниками зброї та бізнесом, щоб написати нові правила з нуля, подивившись, як це успішно працює у світі.

"Ми усвідомлюємо, що зброя – це є дуже відповідальна річ. Не всі можуть дозволити собі володіти зброєю у зв'язку з певними обставинами. Тому головний наголос в законопроекті має бути на підготовці майбутнього власника зброї. На проходженні тривалого навчання, заліків під відеофіксацію, вивчення цілої низки дисциплін, вмінні безпечно поводитися зі зброєю і для себе, і для оточуючих. Там купа моментів, але головне, щоб було правильне навчання", – наголосив він.

Натомість народний депутат Федієнко пропонує доопрацювати документ, який уже перебуває в парламенті. За його словами, розробка нового проекту та його проходження через усі комітети Ради критично розтягнуть час. У результаті цю тему можуть просто "заговорити", пустивши процес по нескінченному колу дискусій.

За словами Федієнка, міністр Клименко вже виходив із ним на зв'язок, запропонувавши долучитися до формування остаточної редакції закону. Проте фактичний процес обговорення документа досі не стартував.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

[Міністерство внутрішніх справ України](#)

[Національна поліція](#)

[Зброя в Україні](#)

НОВИНИ

Голод на позиціях, відставки командирів: що відомо про гучний скандал у 14-й ОМБр

НОВИНИ

[Новини України](#)

[Війна в Україні](#)

[Економіка](#)

[Світ](#)

[Надзвичайні події](#)

ПОЛІТИКА

БІЗНЕС

Економіка
Фінанси
Авто
Tech
Енергетика

АНАЛІТИКА

Статті
Інтерв'ю
Точка зору

ЖИТТЯ

Гроші
Зміни
Освіта
Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес
Поради
Гороскопи
Свята
Цікаве
Спорт

LIFESTYLE

Психологія
Їжа
Подорожі
Здорове життя
Мода та краса

UA | EN | RU РБК-УКРАЇНА

[Про компанію](#)
[Редакційна політика і стандарти](#)
[Як стати нашим автором](#)
[Правила користування](#)
[Правова інформація](#)
[Політика конфіденційності](#)
[Контакти](#)
[Команда](#)
[Вакансії в РБК-Україна](#)
[Розмістити рекламу](#)

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка portalу - <https://www.rbc.ua>. Фотографії, зображення належать їх правовласникам. Всі фотографії на Порталі, авторами яких є журналісти «РБК-Україна», розміщені на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «Promo», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компаній, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.